

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ПРОЕКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ**К.В. НАГОРНА**, аспірантка гуманітарно-педагогічного факультету, **Національний університет біоресурсів і природокористування України**

E-mail: k.v.nagorna@gmail.com

Анотація. У статті досліджено та проаналізовано сутність поняття «компетенція», «проектна компетентність». Доведена її необхідність в професійній діяльності фахівців соціономічного профілю. Вказано, що це здатність особистості самостійно використовувати свої знання, внутрішні переконання для створення проектів, тобто інноваційної форми допомоги.

Ключові слова. сутність, компетентність, компетенція, проектна компетентність.

Актуальність(Introduction). Україна перебуває на етапі переходу на новітні європейські стандарти в усіх сферах діяльності. Існуюча професійна підготовка фахівців соціономічного профілю зазнає певної трансформації, в зв'язку з необхідністю більш широкого спектру послуг, ідей та вимог, які ставить сьогодне суспільство. Тому існує нагальна проблема впровадження новітніх технологій в професійну діяльність, а особливо коли мова йде про фахівців, професії яких базуються на спілкуванні типу «людина-людина». Людина або група людей для представників соціономічного профілю є предметом професійної діяльності. Тому впровадження проектної діяльності є досить вагомим на сьогодне час. Але варто розглянути чи є компетентними в даному питанні майбутні спеціалісти, адже компетентність – це необхідна якість фахівця, який живе у сучасному суспільстві із постійно мінливими ринковими відносинами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Питання реалізації компетентного підходу активно досліджувались як зарубіжними, так і вітчизняними науковцями. В науково-педагогічній літературі показано: висвітлення методологічних основ проектування в освіті (Ю.В. Громико, В.В. Гура, К.І. Гурє, Р. М. Ільїн); умови успішного проектування (В.А. Колеснікова, С.В. Кульневич, Р.Р.Каменський); проект як особлива (проектна форма, спосіб і одиниця організації життєдіяльності людей (А.М. Моїсеєв, О.М. Моїсеєва); потенціал проектування для зміни освіти, розвитку особистісних якостей, формування компетенцій як освітніх результатів (В.А.Колеснікова, В.Ю. Малкова, М.П. Горчакова-Сибірська); способи використання проектної діяльності для організації освітнього процесу (Н.Ю. Пахомова, Є.С. Полат); теоретичні засади розвитку проектної компетентності у зв'язку з проектним змістом діяльності (В.Ю.Малкова, Н.В. Матяш, А.Ю. Володіна). Проте у зазначених працях здебільшого немає єдності у визначенні сутності поняття проектної компетентності. Висвітлення поглядів науковців у напрямі обґрунтування поняття «проектна компетентність фахівців соціономічного профілю» у наукових працях взагалі не зустрічається.

Таким чином **метою (purpose)** нашого дослідження стало визначення сутності та змісту проектної компетентності фахівців соціономічного профілю.

Результати (Results). Переважна більшість дослідників трактують поняття компетентності через особистісні якості. Компетентність визначають як актуалізовану, інтегративну, таку, що базується на знаннях, інтелектуально й соціокультурно зумовлену особистісну якість, яка проявляється в діяльності, поведінці людини, у її взаємодії з іншими людьми під час вирішення різноманітних завдань [4,с.140-141]. У працях науковців [5,с.112] компетентність розуміється як інтегральна якість особистості, що виявляється в загальній здатності та готовності до діяльності, яка базується на знаннях і досвіді, здобутих у процесі навчання і соціалізації й орієнтованих на самостійну й успішну участь у діяльності. Як властивість особистості, що характеризує її прагнення і здатність (готовність) реалізувати

свій потенціал (знання, уміння, досвід, особистісні якості та ін.) для успішної діяльності в певній галузі.

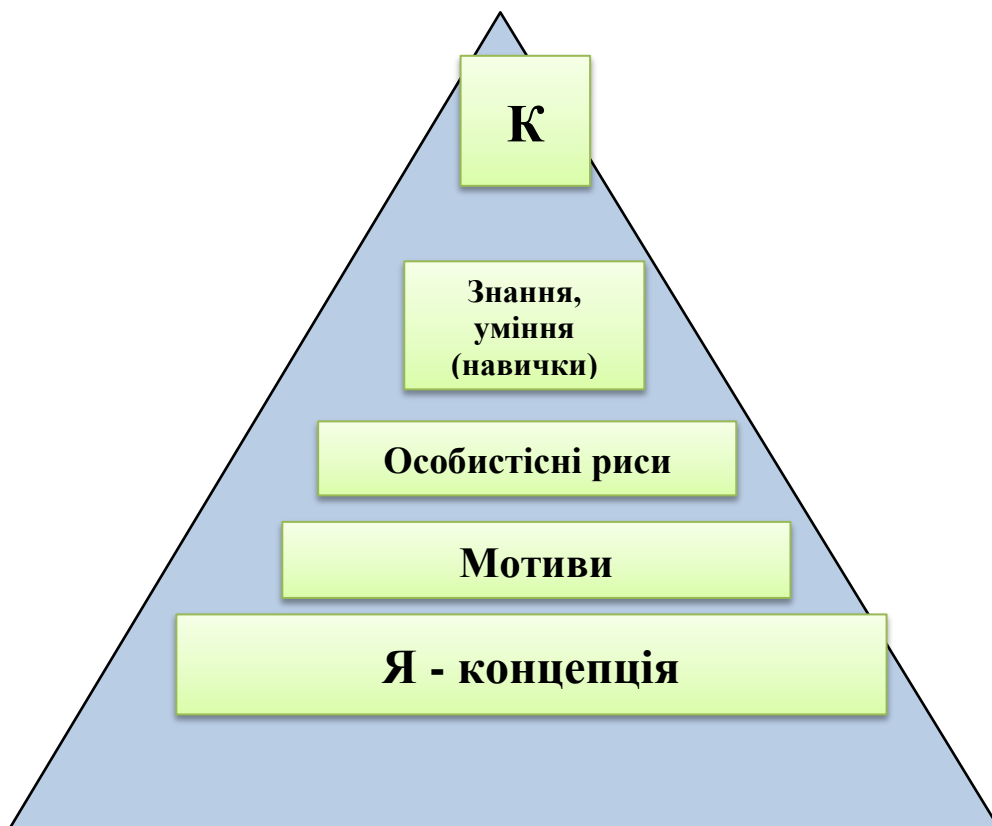
Згідно з позицій українського педагога Н. Мойсеюк, яка вважає що «компетентність – якість особистості, яка необхідна для якісної продуктивної діяльності в певній сфері» [8], можна зробити висновок, що до складу компетентності входять не абстрактні, загальні вміння та навички, а конкретні життєві, які будуть необхідними людині будь-якого віку чи фаху.

На сьогоднішній день компетентність можна трактувати як одиницю виміру освіченої людини, оскільки здобуті вміння та навички є недостатнім виміром рівня якості освіти. Компетентність варто розглядати як базову характеристику особистості, бачення вирішення проблемних ситуацій, за якою можна передбачити поведінку людини як в життєвих ситуаціях, так і в професійних.

З огляду на те, що компетентність існує як потенціал у спеціальній галузі, поняття «кваліфікація» та «компетентність» тісно пов'язані, адже рівень компетентності впливає на ступінь кваліфікації спеціаліста.

В Законі України «Про вищу освіту» (2014) [6] вказано, що компетентність – це динамічна комбінація знань, вмінь та практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особистості успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти .

На основі аналізу наукових праць та власних досліджень вважаємо, що знання, уміння та навички ще не роблять людину компетентною, адже тільки їх інтеграція в єдине ціле може скласти компетентність. В підтвердження цьому можна використати напрацювання американських вчених [7, с.384] С. Спенсер та Л. Спенсер, які розглядають компетенцію у вигляді «моделі айсберга» де знання і уміння (навички), яким легко навчитися, складають його видиму частину, тоді як особистісні риси, мотиви і Я-концепція, приховані, їх важко розвивати в процесі навчання.

Мал. 1. Компетенція (К) як «модель айсберга», за С. Спенсер і Л. Спенсер.

Наступним етапом нашого дослідження є обґрунтування сутності поняття «проектна компетентність фахівців соціономічного профілю». Проектна діяльність надає студентіві

широке поле для нової для нього творчої діяльності, адже особистість формується і розвивається насамперед у спілкуванні та діяльності, умови для яких створюють саме проектні методи навчання. На сьогоднішній день більшість учених погоджується з думкою, що проектна компетентність є однією з найважливіших, можна сказати ключових, оскільки найбільш повно відповідає потребам і вимогам європейського суспільства щодо формування висококваліфікованих фахівців.

Не можна не зауважити той факт, що поняття «проектна компетентність» є складним особистісним утворенням. З одного боку, це пов'язано з проблемою власне розуміння понять компетентності, проектування в науковому знанні, з іншого-з проблемою визначення психологічних умов розвитку проектною компетентності як суб'єктної характеристики майбутнього фахівця [2].

Проектна компетентність нерозривно пов'язана з проектною діяльністю, володінням проектними вміннями, обґрунтованим вибором й оптимізацією проектних рішень у разі їх багатоваріантності, здатністю використовувати набуті знання та вміння в професійній діяльності.

Під проектною компетентністю розуміють сукупність здатностей та настанов, що забезпечують можливість творчого вирішення особистістю життєвих проблем [1,с.68-73].

На нашу думку, процес формування проектною компетентності – це об'єктивно зумовлений, цілеспрямований, незворотний процес, що забезпечує перехід до якісної сучасної професійної діяльності, адже використовуються сучасні інноваційні методи, які забезпечують більш ширше використання професійних якостей фахівців соціономічного профілю.

Формування проектною компетентності дозволяє долати інформаційний дисбаланс освіти, який полягає в тому, що студенти здебільшого пізнають світ через тексти, які містять чужі свідчення про нього, оперують текстами, які не завжди мають розуміння і відображення у їх свідомості.

Використання такого методу як проект дає можливість всім учасникам навчально-виховного процесу набути саме практичного досвіду, який базується як на знаннях, так і перевірці теоретичних знань в повсякденній діяльності.

Участь в проектній роботі допомагає сформувати навички активного громадянина демократичного суспільства. Готуючи проект фахівці соціономічного профілю формують та розвивають наступні компетентності:

- саморозвитку й самоосвіти (виділення головного, узагальнення власних знань, організація самоосвітньої діяльності, визначення перспективи діяльності, залучення та збагачення власного досвіду);
- інформаційну (використання різних джерел інформації, аналіз інформації, розуміння та усвідомлення інформації, вміння переробляти інформацію для отримання певного продукту, вміння користуватися новими інформаційними технологіями);
- продуктивної діяльності (активізація творчих здібностей, вміння побачити та сформулювати проблему);
- полікультурну (повага до чужої праці, формування загальнолюдських цінностей, забезпечення розширення кругозору та підвищення культурного рівня учнів, вплив освітнього середовища на розвиток учнів);
- комунікативну (обговорення проблеми, формування власної точки зору, вміння доводити власну позицію, розвиток культури мовлення, вміння презентувати свій продукт, адекватне ставлення до критики);
- соціальну (забезпечення співробітництва, здійснення роботи в команді, усвідомлення власного внеску у спільну роботу, формування адекватної оцінки і самооцінки, вміння використовувати власний досвід) [2,с.264].

Якщо фахівець оволодіє роботою над проектом, можна сподіватися, що він виявиться більш пристосованим до використання своїх професійних якостей на практиці, зуміє планувати власну діяльність, орієнтуватися в різноманітних джерелах інформації та життєвих ситуаціях, спільно працювати з різними людьми, тобто адаптуватися до мінливих умов.

Практичне використання проектних технологій доводить те, що поєднання у проектній діяльності знань, практичних умінь і навичок; набуття життєтворчих компетенцій допомагають зробити рішучі кроки у вирішенні тих нагальних соціальних проблем які існують на сьогоднішній день в суспільстві, з чим кожного дня матимуть справу фахівці соціономічного профілю.

Висновки і перспективи (Discussion). На даному етапі нашого дослідження нами було поставлено завдання обґрунтувати поняття «проектна компетентність фахівця соціономічного профілю». У результаті проведеного дослідження прийшли до висновку, що під проектною компетентністю слід розуміти інтегровану якість особистості, яка характеризується здатністю та готовністю до здійснення проектної діяльності. Це діяльність яка пов'язана з володінням проектних вмінь, знань та якостей, які є основою для проектних професійних завдань в соціальній сфері.

На основі проведених досліджень нами було виокремлено такі критерії проектної компетентності фахівців соціономічного профілю: когнітивний, діяльнісний та мотиваційно-ціннісний. Спираючись на отримані результати досліджень, вважаємо пріоритетним напрямом подальшої роботи вивчення проблеми удосконалення освітніх процесів щодо розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії.

Список використаних джерел

- 1.Буркова Л.В. Визначення класу соціономічних професій // Практична психологія та соціальна робота. №7. 2010. с.68-73.
- 2.Болучевская В.В. Профессионального самоопределение будущих специалистов помогающих профессий: Монография. Волгоград: Изд-во ВолГМУ, 2010. 264 с.
- 3.Введенский В.Н. Моделирование профессиональной компетентности педагога. Педагогика. 2003. №10. С.51-55
- 4.Дасюк Ж.М. Психологічний аналіз проблеми комунікативної компетентності у вітчизняній та зарубіжній науковій думці // Проблеми загальної та педагогічної психології/ за ред. С.Д. Максименка. К.: Міленіум, 2007. Т.IX. – Ч.4. – с.137-142
- 5.Закон України «Про вищу освіту», 2014 [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http // zakon5](http://zakon5) (дата звернення 1.11.2018).
- 6.Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики: колективна монографія/ [Н.М. Бібік, Л.С. Ващенко, О.І.Локшина;] за заг. ред. О.В. Овчарук. К.: «К.І.С.», 2004.-112 с.
- 7.Спенсер Л. Компетенции на работе ; пер. с англ. — М. : НРРО, 2005. — 384 с.
- 8.Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 5-е видання, доповнене і перероблене. К.: [б. в.], 2007. 656 с.

References

- 1.Burkova L.V. (2010). Vyznachennia klasu sotsionomichnykh profesii. Praktychna psykholohiia ta sotsialna robota. [Definition of a class of sociological occupations. Practical psychology and social work.] №7.S.68-73
- 2.Boluchevskaia V.V. (2010) Profesyionalnogo samoopredelenye budushchyykh spetsyalystov pomohaiushchyykh professyyi: Monohrafiya. [Professional self-determination of future professionals assisting the professions:] Volhohrad: Yzd-vo VolHMU,264
- 3.Vvedenskyi V.N. (2003) Modelyrovanye professyonalnoi kompetentnosti pedahoha/ Pedahohyka. [Modeling of professional competence of the teacher] №10. S.51-55
- 4.Dasiuk Zh.M. (2007) Psykholohichniy analiz problemy komunikatyvnoi kompetentnosti u vitchyznianiі ta zarubizhnii naukovii dumtsi// Problemy zahalnoi ta pedahohichnoi psykholohii/ za red. S.D. Maksymenka. [Psychological analysis of the problem of communicative competence in domestic and foreign scientific thought] K.: Milenium. T.IKh. Ch.4.S. 137-142
- 5.Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu», 2014 [Elektronnyi resurs].- URL: [http // zakon5](http://zakon5).
- 6.Kompetentnisnyi pidkhid u suchasniі osviti: svitoviі dosvid ta ukraїnski perspektyvy: Biblioteka z osvitnoi polityky: kolektyvna monohrafiia/ (2004) [N.M. Bibik, L.S. Vashchenko, O.I. Lokshyna;] za zah. red. O.V. Ovcharuk. [Competency Approach in Modern Education: World

Experience and Ukrainian Perspectives: Library on Educational Policy: Collective Monograph] K.: «K.I.S.», 112.

7. Spenser L. (2005) Kompetensyy na rabote ; per. s anhl. [Competencies at work] M. : HIPPO, 384.

8. Moiseiuk N. Ye. (2007) Pedagogika. Navchalnyi posibnyk. 5-e vydannia, dopovnene i pereroblene [Pedagogy. Tutorial]. K.: [b. v.], 656.

СУЩНОСТЬ И СОДЕРЖАНИЕ ПРОЕКТНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СПЕЦИАЛИСТОВ СОЦИОНОМИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ

К. В. Нагорная

Аннотация: В статье исследованы и проанализированы сущность понятия «компетенция», «проектная компетентность». Доказана ее необходимость в профессиональной деятельности специалистов социологического профиля. Указано, что это способность личности самостоятельно использовать свои знания, внутренние убеждения для создания проектов, то есть инновационной формы помощи.

Ключевые слова: сущность, компетентность, компетенция, проектная компетентность.

ESSENCE AND CONTENT OF PROJECT COMPETENCY OF SOCIAL PROFILE PROFESSIONALS

K.V. Nagorna

Abstract. The essence of the concept "competence", "design competence" is investigated and analyzed in the article. It is proved its necessity in the professional activity of specialists of sociological profile. It is indicated that this is the ability of an individual to independently use his knowledge, internal beliefs for the creation of projects, that is, an innovative form of assistance.

Keywords: essence, competence, competence, design competence.

УДК 378.096+347.918

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ МІЖНАРОДНОГО АРБІТРАЖУ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ «МІЖНАРОДНЕ КОМЕРЦІЙНЕ ПРАВО І ВИРІШЕННЯ СПОРІВ» В ШКОЛІ ПРАВА УНІВЕРСИТЕТУ БЕДФОРДШИР

О.О. НАГОРНА, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри мовознавства

Хмельницький університет управління та права, Україна

E-mail: olha-nahorna@ukr.net

Анотація. Стаття присвячена аналізу стану магістерської підготовки майбутніх фахівців з міжнародного арбітражу в школі права університету Бедфордшир (Велика Британія). Основними перевагами аналізованої програми є практичний підхід, ґрунтовна правова теоретична підготовка, проблемно-орієнтоване навчання, розвиток критичного мислення, інтелектуальних та дослідницьких навичок студентів. Автор статті наголошує на міжкультурному та міжнародному характері аналізованої програми, що допомагає студентам розглядати юридичні аспекти бізнесу у глобальній площині. Встановлено, що організаційно-педагогічні основи професійної підготовки фахівців міжнародного арбітражу в умовах магістратури «Міжнародне комерційне право і вирішення спорів» в школі права університету Бедфордшир забезпечують необхідне теоретичне, практичне та наукове підґрунтя для побудови успішної кар'єри у сфері арбітражу зокрема.

Ключові слова: професійна підготовка, магістерська програма, міжнародний арбітраж, школа права, університету Бедфордшир.

Актуальність. Загальний контекст глобалізаційних процесів у світі зумовлює